

GERTWIM DE HAAS: 'EDUCATIE VERBINDT ALLES MET ELKAAR'

'Buiten de onderwijssector is Barneveld vooral kip en kerk. Maar binnen de onderwijssector is Barneveld de opleider op het gebied van dier. Dat geldt zowel voor productiedieren als voor recreatie- en gezelschapsdieren.' Aan het woord is Gertwim de Haas, directeur van Aeres MBO Barneveld, kenniscentrum op het gebied van diervoorzorg. Hij transformeerde zijn school in een dierenpark. Letterlijk. Inclusief dierenparkvergunning. Een gesprek over koploper worden, koploper zijn en koploper blijven.

BEWEGING VANUIT DE KERN

Kern Konsult begeleidt organisaties. Dat doen we door steeds te kijken naar de achterliggende vraag. Door goed te luisteren en dóór te vragen. In de pioniersportretten bieden we een podium aan klanten die vooroplopen in hun organisatie en daadwerkelijk verandering realiseren.

Als ik naar je loopbaan kijk, dan heb je jezelf echt een aantal keren opnieuw uitgevonden.

Ik ging de hele tijd op en neer in de vraag wat ik nu leuker vond: onderwijs of ondernemerschap. Toen ik overigens een tijdlang echt koude acquisitie heb gepleegd, voelde ik me toch niet gelukkig in die rol. Dat was heel eenzaam. Ik reed dan 's morgens om half negen het industrieterrein op en stapte vervolgens het eerste het beste kantoorpand binnen. Als ik dan koffie kreeg, had ik het al goed gedaan. En dat dan twintig keer op een dag. Dat is knetterhard. Maar ik heb er vreselijk veel van geleerd.

Zoals?

Luisteren. Gespitst zijn op de signalen, waar je op in kunt spelen. Koude acquisitie plegen werkt als een enorme spiegel. Als je niet goed luistert, dan sta je direct weer buiten. Je moet in heel korte tijd vertrouwen zien te wekken. En ik leerde: ik kon het wel, maar ik vond het niet echt leuk.

Waar ging je pioniershart wél sneller van kloppen? Was dat toch het onderwijs?

Nou, met name het beroepsonderwijs vind ik leuk. Want zeker in vergelijking met het reguliere voortgezette onderwijs kun je daar zoveel mee doen. En daar is zoveel meer uit te halen dan nu vaak gebeurt. De eerste keer dat ik daar ervaring mee opdeed was met het ICT-college in Twente. Daar zijn we met de leerlingen gewoonweg zelf alle nieuwe computers voor het gehele ROC gaan bouwen, inclusief het testen en het uitleveren ervan. Een groepje is zelfs een ICT-shop gestart in de school. Kijk, de leerlingen op een MBO-school komen van het VMBO of van de MAVO. Dat zijn in mijn optiek studenten

die vooral praktisch zijn ingesteld. Het zijn geen studieballen. MBO-leerlingen redeneren veel meer vanuit hun gevoel, vanuit hun passie, vanuit hun beleving. Dus als je in staat bent om een onderwijsomgeving te cre-

eren die aansluit bij die passie, bij die beleving en waarin het je ook nog lukt om de leerling medeverantwoordelijk te maken van wat er op een school gebeurt, dan ontstaat er een geweldige leeromgeving in de beroepscontext!

De ontwikkeling van een EduZoo, een educatieve dieren-campus, is totaal nieuw; dat bestaat gewoon nog nergens.

De crux is dat je het primaire proces letterlijk binnen de school gehaald?

Ja, en net als de leerlingen bij het ICT-college volledig verantwoordelijk waren voor de bouw van die computers, zijn hier bij Aeres MBO Barneveld de leerlingen verantwoordelijk voor de verzorging van alle dieren. Ook in de weekenden. Ook in de vakanties. Gewoon 365 dagen per jaar. En dat is nooit een probleem. Ouderejaars begeleiden daarbij groepjes jongerejaars. Daar staat weer een beoordelaar, een docent en een dierversorger boven. Maar primair stuur ik erop aan om de leerlingen de verantwoordelijkheid te geven. Alleen dan wordt het ook van henzelf.

Wat ben je concreet anders gaan doen waardoor deze verantwoordelijkheid bij de leerlingen kwam te liggen?

Een eerste voorbeeld betreft de inrichting van de dierenverblijven voor dieren als de alpaca's of de blauw-gele ara's. Voor het ontwerp van die verblijven kun je natuurlijk externen inhuren, maar wij maken daar leerlingprojecten van. Laat leerlingen maar ontdekken wat er allemaal bij komt kijken. Voordat we het dan daadwerkelijk gaan bouwen, wil ik natuurlijk wel eerst een kant-en-klaar verhaal horen. Hoe ziet de inrichting eruit? Waarom is de keuze op dit ontwerp gevallen? Hoe bouw je dat dan? Hoe zit het met voer, huisvesting, veterinaire zorg en wat kost het? Daarmee wordt het heel praktijkgericht én van henzelf.

Het gaat ook om vertrouwen geven. Toen wij hier rond 2013 aan het verbouwen

Biografie Gertwim de Haas

Gertwim de Haas heeft diverse opleidingen gevolgd en uiteenlopende functies bekleed. Door bij het Alphens Dagblad naar binnen te lopen is hij - zonder journalistieke ervaring - redacteur geworden. Na de Lerarenopleiding Economie in Delft, een opleiding tot bedrijfsleider bij Albert Heijn en een baan als accountmanager bij KPN Telecom, volgde Het Ondernemerscollege in Den Haag en de ondernemersschool in Enschede. Hij is daarnaast vertegenwoordiger geweest, heeft bij het Van Rijn College in Almelo een nieuwe opleiding opgezet, richtte het ICT-college op en heeft bij het ROC in Noord-Holland gewerkt. Uiteindelijk werd hij Algemeen Directeur van het huidige Aeres MBO Barneveld.

“Er is zoveel meer uit het beroepsonderwijs te halen dan nu vaak gebeurt”

waren, moesten een paar teams tijdelijk naar de andere kant van Barneveld, waar we een schoolgebouw hadden gehuurd. De ICT-medewerker kwam bij me om te overleggen over copier-printers. Er stonden oorspronkelijk palen bij, waarmee je - via het scannen van een pasje - kon betalen om er gebruik van te maken. Die man rekende mij voor dat het installeren van die palen 20.000 euro zou gaan kosten. Ik zei: dat gaan we niet doen voor een jaar. Ik gaf hem de opdracht om twee copier-printers neer te zetten, een pallet papier en op is op.

Dus mensen konden gewoon gratis kopiëren?

Ja. En nog. Want na een jaar vond de verhuizing terug naar dit gebouw plaats. Ik besloot dat er in ieder geval de helft minder printers gingen komen dan we voorheen hadden, want er moest minder geprint worden. Maar ook nu weer besloot ik: geen paal, gewoon gratis. Of het nu zwart-wit is, of kleur, dat maakt niks uit. Zet maar gewoon neer. Ik bedacht: laat mensen maar nadenken waarvoor ze wel of niet een kopietje maken. En wat bleek bij de halfjaarlijkse financiële rapportage? We hadden 50.000 euro minder aan printerkosten, papierkosten, inktpatronen en onderhoud van die machines.

Een halve ton minder, maar ook doordat je minder printers had staan? Of omdat je aan een andere mindset had gewerkt ...?

Met name dat laatste. Mensen realiseren zich ineens: ik kan gewoon gratis printen, maar is het wel nodig om een printje te maken? Mijn advies: blijf mensen, ook jonge mensen, gewoon volwassen benaderen. Dan gaan ze zich ook niet gek gedragen. Er is hier geen deur waar met een stift op geschreven is. In al die tien jaar dat ik hier werk heb ik dat nog nooit gezien. Wij hebben hier in de school een volledig dierenartsenpraktijk ingebouwd. Dat zou zogenaamd niet hufteerproof zijn. Ik zeg: we bouwen het toch. Er is daar nog nooit iets kapotgegaan of stukgemaakt. Dat kan omdat we studenten gewoon serieus nemen. We praten gewoon normaal met elkaar. Dat kun je ook doen als de schaalgrootte toeneemt. Wij hebben hier nu 2000 studenten en 2500 dieren.

En daarbij hebben jullie sinds augustus zelfs een dierentuin-licentie. Jullie school is formeel een dierentuin! Vertel eens het verhaal daarachter.

De toenemende schaalgrootte maakt dat je wel moet professionaliseren. Zeker als je het voorbeeld wilt zijn naar je leerlingen, cursisten in het land en dé opleiding

“Ik zou vanaf 2020 jaarlijks minimaal 30.000 bezoekers willen hebben aan onze dierentuin”

wilt zijn. Dat dwingt ons ertoe om na te denken: wat zijn we aan het doen en waarom doen we dat? Want het is niet moeilijk om er heel veel dieren bij te krijgen, maar het moet wel verantwoord zijn. Daar horen goede procedures bij. Daar helpt die dierentuinlicentie bij. Het betekent wel dat als we nu een schildpad willen aanschaffen, we eerst een aanvraag moeten doen bij het Ministerie. Vervolgens krijgen we daar zoveel weken later een goedkeurings- of een afkeuringsbrief op. Momenteel wachten we bijvoorbeeld voor een aantal lepelaars op een brief van het Ministerie. Maar dat doen we graag. We willen graag het goede voorbeeld geven. Die professionaliteit wil je laten zien; dat wil je ook uitstralen en meegeven aan de leerlingen.

En in hoeverre is het laten ontwerpen en laten inrichten van de dierenverblijven door leerlingen niet lastiger geworden, nu je te maken hebt met meer regelgeving en procedures vanwege je dierentuinlicentie?

Die licentie helpt ons juist! We kennen nu de voorwaarden en we hebben nu door die externe toetsing alle aandachtspunten en aanbevelingen scherp op het vizier. Alle verbeterpunten die uit de rapportage van de dierentuin-vergunning kwamen, zijn verdeeld onder de docenten. Dat zijn weer stuk voor stuk projecten geworden waar leerlingen nu aan werken. En dat kan betrekking hebben op de inrichting van een bepaald dierenverblijf, zoals de konijnenheuvel, of het kan gaan over het verstrekken van de juiste dierinformatie bij de elk verblijf. Daar hebben we nu met een Belgisch bedrijf een app voor ontwikkeld. Leerlingen kunnen die app gebruiken voor instructie bij het verzorgen van de dieren, maar ook bezoekers kunnen via iPads bij de dierverblij-

Gertwim de Haas over Kern Konsult

Gertwim de Haas: ‘Rob is al sinds jaar en dag een betrouwbare sparring partner voor mij. Hij helpt me regelmatig met het doordenken van de grote lijnen binnen mijn werk. Gesprekken met hem zorgen ervoor dat ik steeds weer met nieuwe ogen kan kijken waar ik nu mee bezig ben. Zo heb ik in 2013 en 2014 met Rob de koploperstrategie ontwikkeld. De grootste werking van een goede strategie verloopt niet zozeer vanaf het papier, maar is het verknopen van vernieuwende ideeën met de praktijk. Rob ondersteunt mij bij het vraagstuk hoe ik elke keer weer mijn visie zichtbaar kan maken. En daarmee hoe ik de essentie van mijn pionierschap in de wereld kan zetten.’

robert.copenhagen@kernkonsult.nl

“Mensen realiseren zich hier: ik kan gewoon gratis printen, maar is het wel nodig om een printje te maken?”

ven zo de juiste informatie krijgen. Het voordeel van die dierentuinlicentie is ook: je hoort bij de club. We delen kennis met andere dierentuinen. We werken gezamenlijk aan fokprogramma's en kunnen dieren uitwisselen. De stokstaartjes die we even verderop hebben zitten, komen bij de Beekse Bergen vandaan. De blauwe kroonduiven die we hiernaast hebben – de grootste duiven ter wereld met een lengte van zo'n 80 centimeter – komen uit de dierentuin van Kopenhagen.

Je verbindt zo veel verschillende partijen aan elkaar ...

Weet je wat het is? Educatie verbindt alles met elkaar. Daar ben ik eigenlijk steeds mee bezig. Laatst was hier een groepje gefortuneerde Amerikanen op bezoek. Deze mensen willen ons graag steunen, omdat ze zien dat we jonge mensen enthousiasmeren voor dieren, voor dierenwelzijn, voor conservatie en ecologie. Want dat is hun zorg: dat de jeugd te weinig affiniteit ontwikkelt om verantwoordelijkheid te nemen voor de omgeving, voor flora en fauna. En dat is natuurlijk precies wat we hier doen. Om educatie en partijen met elkaar te verbinden en zo tot iets nieuws te komen. Door middel van educatie verbinden we leerlingen met hun passie. We willen de samenleving kennis over dieren bijbrengen. Ik verbind ook graag het bedrijfsleven, kennisinstellingen en andere geïnteresseerden aan al onze initiatieven.

Stuiten we hier op je volgende dromen als pionier?

Het zijn dromen van mij, maar de realiteit klopt ook aan de deur. Het aantal MBO-leerlingen zal de komende tien à vijftien jaar afnemen. Alleen al door de demografische ontwikkelingen kun je dat zien aankomen. Wij groeien momenteel trouwens nog in een krimpende onderwijsmarkt. Maar juist daarom zijn we naast het MBO-onderwijs ook bezig met de uitbouw van een aantal andere activiteiten en proposities die stuk voor stuk groeimarkten zijn. Denk aan studentenhuysvesting als onderdeel van een echte campus hier, het uitbouwen van onze cursus-

centra en het bijbehorende cursusaanbod, het verder vestigen van onze internationale naam op het gebied van poultry (gevogelte), samenwerking met andere partijen zoals met het Dolfinarium en het verder exploiteren van de eigen dierentuin. De dierentuinlicentie schrijft ook een aantal zaken voor ten aanzien van educatie en publiek. Zo moeten we als dierentuin minimaal zeven momenten per jaar open zijn voor publiek. Daar komen we nu nog alleen aan als we creatief onze informatie-avonden ook meetellen ...

Wat is je visie op de publieksopenstelling van de dierentuin ?

Ik zou vanaf 2020 jaarlijks minimaal 30.000 bezoekers willen hebben. Maar om dat publiek te kunnen ontvangen, moet de parkeerplaats eigenlijk naar de rand van het terrein toe. Nu wordt de kern van onze campus ingenomen door onze parkeerplaats. Zonde eigenlijk. De grote uitdaging van meer bezoekers aan de dierentuin, is om er tegelijkertijd niet het primaire proces van het onderwijs mee te belasten. Er kunnen hier natuurlijk geen hordes basisschoolkinderen door de gangen van de school rennen. Dus ik moet zorgen dat ik een andere route heb, een belevingsroute buitenom. Daar hoort de ontwikkeling van nog meer verblijven bij en bijvoorbeeld de bouw van een bezoekerscentrum, waarin ik mensen en groepen kan ontvangen en ook een kopje koffie met een appelpuntje kan serveren. Maar het is belangrijk om scherp te houden wat alles nu met elkaar verbindt. En dat is educatie. Daar zijn wij van. Wij zullen nooit een Artis, een Emmen, een Ouwehands, of een Burgers' Zoo worden. Dat is ook nooit het idee geweest. Wij zijn een kennisinstelling met een dierentuinvergunning, niet een dierentuin die toevallig ook wat aan educatie doet. Maar wat we hier doen, is nog nooit gebeurd. De ontwikkeling van een EduZoo, een educatieve dierencampus, is totaal nieuw; dat bestaat gewoon nog nergens. We kunnen dit concept dus ook nergens afkijken. Voorlopig blijft het vooral nog een kwestie van pionieren. □

Guido van de Wiel is schrijver van managementboeken en executive coach bij meerdere business schools. Trendwatcher of the Year 15-16. Voor Kern Konsult werkt hij aan een reeks portretten van pioniers.

www.kernkonsult.nl